

FACULTAT DE
FARMÀCIA

T/14

UNIVERSITAT DE BARCELONA

U

B

LEGISLACIÓ I DEONTOLOGIA

Curs
2006-07

Ensenyament de Farmàcia

**ENSENYAMENT DE FARMÀCIA
PLA D'ESTUDIS 2002**

PLA DOCENT – CURS 2006-07

ASSIGNATURA		LEGISLACIÓ I DEONTOLOGIA
DEPARTAMENT		Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica
ÀREA DE CONEIXEMENT		Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica
SEMESTRE DE DOCÈNCIA		7è semestre
CRÈDITS (TEÒRICS + PRÀCTICS)		6 cr. (4,5T i 1,5P)
TIPUS		Troncal
CRÈDITS ECTS	Hores d'activitat presencial	60 h
	Hores de treball dirigit	14 h
	Hores d'aprenentatge autònom	60 h
	Hores d'activitats d'avaluació	2 h
	Hores totals de treball de l'alumne/a	136 h

1. INTRODUCCIÓ

L'alumnat, en aquesta assignatura, entra en contacte amb tres matèries diferents, no experimentals, en què es desenvolupen els aspectes històrics, humanístics, jurídics i bioètics del medicament i de la professió farmacèutica que completen la formació que proporciona la resta d'assignatures del Pla d'estudis.

2. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'objectiu fonamental és que l'alumnat tingui al seu abast la informació històrica, jurídica i bioètica sobre el medicament. Es pretén que l'estudiant conegui les normes legislatives que regulen el medicament i l'exercici professional, així com els codis deontològics vigents i l'evolució històrica de la farmàcia i de la professió farmacèutica. Des del punt de vista històric, ha de saber relacionar l'ús social dels medicaments amb les dades científiques, els recursos tecnològics, el concepte de malaltia i el desenvolupament del comerç i de l'economia. Des del punt de vista jurídic i bioètic, cal que estigui en condicions d'entendre els principis reguladors de la reglamentació sobre els medicaments, la manera com s'aconsegueix dur a la pràctica les garanties de seguretat, qualitat, eficàcia i fer-ne un ús racional. Ha de saber diferenciar entre el nivell comunitari, l'estatal i l'autonòmic, i no confondre'ls, així com les seves competències. Des del punt de vista deontològic, ha de conèixer els codis vigents i els aspectes bioètics dels assaigs clínics, de la publicitat farmacèutica i de la dispensació dels medicaments i productes sanitaris.

La història de la farmàcia és una matèria relacionada amb la metodologia de les disciplines històriques, que estudia l'evolució del medicament i dels seus professionals, la bibliografia farmacèutica més representativa, els autors més importants i l'ordenació legal de cada període. El programa enfoca la història de la farmàcia considerant el medicament com la resposta lògica que cada època dóna en la seva lluita contra la malaltia, a partir de les teories fisiopatològiques i segons els recursos econòmics i tecnològics, i també segons les característiques de l'entorn social. L'objectiu docent és mostrar les connexions entre el concepte de la malaltia, els recursos medicamentosos, els avenços tecnològics i la societat.

La legislació farmacèutica i la deontologia són matèries de tipus jurídic i ètic quant a contingut, metodologia i terminologia, que s'orienten cap al coneixement de les normes legals que regulen el medicament, els productes sanitaris i l'exercici de la professió farmacèutica, amb comentaris ètics, jurisprudencials i de legislació comparada. L'objectiu docent és mostrar la seqüència lògica de l'ordenació jurídica del sector farmacèutic.

3. METODOLOGIA

Activitats lectives (hores presencials, hores de treball interactiu amb el professorat, hores de treball dirigit). En les classes teòriques es transmeten els coneixements necessaris per a l'alumnat, que pot ampliar-los amb la bibliografia que es proporioni i altres fonts de consulta, com ara les pàgines web. Les pràctiques posen en contacte l'estudiant amb els mecanismes de control de la dispensació d'estupefaents i psicòtrops, amb el control de la dispensació privada, amb la dispensació i la facturació al Sistema Nacional de Salut i amb els principis fonamentals de la bioètica aplicada a la farmàcia mitjançant els codis ètics i deontològics de la professió farmacèutica.

Treballs dirigits (tipus de treball, pautes i requisits). De manera complementària podran desenvolupar-se aquest tipus de treballs, tant d'història de la farmàcia com de legislació i deontologia farmacèutiques.

4. AVALUACIÓ

L'examen consisteix en tres temes llargs que cal desenvolupar conceptualment (dos de legislació i deontologia i un d'història de la farmàcia). Les pràctiques, que representen el 10 % de la nota total de l'assignatura, s'avaluen tenint en compte l'assistència, la participació, les respostes a les preguntes formulades pel professorat i les habilitats mostrades a les sessions pràctiques.

En l'avaluació es té en compte el grau de coneixement i maduresa demostrats per l'estudiant. Es deixaran de banda les dades apreses de memòria, com ara la data de naixement, els noms i cognoms dels autors, i les referències als articles i apartats de les lleis, dels decrets i les ordres en què es regula el medicament, els productes sanitaris i la professió farmacèutica. L'objectiu és que l'alumnat acreditat l'assoliment dels objectius de l'assignatura, sàpiga relacionar els continguts de la història de la farmàcia, la legislació i la deontologia, i sigui capaç de reflexionar sobre el paper històric dels medicaments i la significació de la reglamentació farmacèutica. Per superar l'examen cal aprovar les dues matèries; és a dir, la història de la farmàcia, d'una banda, i la legislació i la deontologia, de l'altra.

5. PROGRAMA

PROGRAMA DE CLASSES TEÒRIQUES

Bloc 1. Història de la farmàcia

Aquest bloc desenvolupa els temes del programa dedicats a la matèria d'història de la farmàcia, seguint la classificació més útil des del punt de vista pedagògic: farmàcia arcaica, antiguitat clàssica, edat mitjana, Renaixement, segles XVII i XVIII, industrialització

al llarg del segle XIX i segle XX. L'alumnat entra en contacte amb els continguts històrics, ha de saber diferenciar la farmàcia d'aquests grans blocs i per què es va desenvolupar aquesta i no una altra farmàcia. També ha de conèixer els professionals relacionats amb els medicaments, les concepcions farmacològiques i l'origen i evolució de les formes farmacèutiques, així com la tecnologia farmacèutica i els materials utilitzats per a la conservació de les substàncies medicinals simples i dels medicaments. És especialment rellevant que pugui diferenciar entre la farmàcia arcaica, la que deriva de la teoria humoral, l'espagírica i la farmàcia de síntesi i industrial desenvolupada al llarg dels segles XIX i XX.

Tema 1. Metodologia, continguts i bibliografia. La farmàcia simbòlica. El chamanisme. La teoria de les senyals. Causa de la malaltia i terapèutica. Transferència, pèrdua i recuperació de l'ànima. Possessió i expulsió. Rituals chamànics a Costa d'Ivori i als Andes bolivians.

Tema 2. La farmàcia de les antigues civilitzacions. Mesopotàmia. Egipte. Tauletes de farmàcia. Papirs farmacèutics. La legislació sanitària. Embalsamaments. Higiene individual i pública.

Tema 3. La farmàcia índia i xinesa. Concepcions del món i de la malaltia. Remeis, receptaris, medicaments. Influència en el món occidental.

Tema 4. La ciència en la cultura grega i la seva influència en la medicina i la farmàcia. La teoria dels quatre elements. L'atomisme. Repercussions en la fisiopatologia i la terapèutica.

Tema 5. L'humoralisme hipocràtic: una terapèutica de l'harmonia. Escoles gregues no hipocràtiques. Els compiladors romans. Cels. Dioscòrides. La pràctica farmacèutica a Grècia i Roma.

Tema 6. Galè. Concepte de malaltia i tractament medicamentós. El medicament. Influència de Galè en la medicina i la farmàcia dels segles posteriors.

Tema 7. La medicina i la farmàcia medieval. Codificació del galenisme en el món bizantí. La farmacologia i els graus dels medicaments. La pràctica farmacèutica en el món àrab: farmàcia hospitalària, inspeccions, *grabadins* i separació professional, assaigs clínics, tecnologia farmacèutica.

Tema 8. La farmàcia al món llatí: farmàcia conventual, Escola de Salern. Farmàcia oficial i farmàcia popular. L'organització i especialització de la professió farmacèutica: especiers i apotecaris. Els gremis.

Tema 9. Les novetats renaixentistes. Epidemiologia i contagi. Circulació menor de la sang. Els remeis americans. Els medicaments químics i Paracels. Galenistes i paracelsistes. El model fisiopatològic i terapèutic de Paracels versus el model de Galè.

Tema 10. Farmacopees renaixentistes i bibliografia farmacèutica. Tribunal de Protomedicat. Tribunal de la Inquisició. La Botica Reial. Els medicaments del Renaixement. La pràctica professional.

Tema 11. La formació de la ciència experimental al barroc. Repercussions en la fisiologia i la química. Els medicaments del barroc. El moviment iatroquímic. Lemery, Zapata i Félix Palacios. El neohipocratism de Sydenham.

Tema 12. La farmàcia de la il·lustració. Higiene pública i medicina social. Homeopatia. La vacunació. Evolució de la sanitat i de la professió farmacèutica a l'Estat espanyol. Difusió pública dels remeis secrets.

Tema 13. La farmàcia del segle XIX. La unitat morfològica dels éssers vius. El positivisme. La medicina experimental de Claude Bernard. La teoria microbiana de Pasteur i Koch.

Tema 14. Anestèsia, antisèpsia i asèpsia. Farmacologia. Medicaments. L'obra d'Ehrlich. Els analgèsics i antipirètics. La industrialització dels medicaments i l'actuació dels farmacèutics davant dels específics.

Tema 15. La farmàcia del segle XX. Medicaments al començament i al final del segle. La indústria i les especialitats farmacèutiques. Quimioteràpia i antibioteràpia. Grups terapèutics. L'orientació clínica de la farmàcia. Les perspectives de la teràpia gènica.

Fonts d'informació del bloc 1

COWEN, David L. *Historia de la farmacia*. Barcelona: Doyma, 1992. [Revisada i amb un capítol sobre la farmàcia espanyola, de Joan Esteva de Sagra].

CHAST, François. *Histoire contemporaine des médicaments*. Paris: La Découverte, 1995.

ESTEVA de SAGRERA, Joan. *Historia de la farmacia. Los medicamentos, la riqueza y el bienestar*. Barcelona: Masson, 2005.

———. *La química sagrada: de la alquimia a la química en el siglo XVII*. Madrid: Akal, 1991.

———. «Botánica y farmacia: un capítulo en la historia de la riqueza del hombre». A: UNIVERSIDAD COMPLUTENSE de MADRID. *Jardines de papel*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid: Consejería de Sanidad de la Comunidad de Madrid, 2003.

———. *Historia de la farmacia*, Barcelona, Ars Médica, 2006.

———. *El medicamento y la vida humana*, Barcelona, Ars XXI, Barcelona 2006.

FOLCH JOU, Guillermo et al. *Historia general de la farmacia: el medicamento a través del tiempo*. Madrid: Sol, 1986.

GIL, Luis. *Therapeia: la medicina popular en el mundo clásico*. Madrid: Guadarrama, 1969.

GÓMEZ CAAMAÑO, José Luis. *Páginas de historia de la farmacia*. Esplugues de Llobregat: Sociedad Nestlé A. E. P. A., 1982.

GONZÁLEZ BUENO, Antonio. *Linneo: el príncipe de los botánicos*. Madrid: Nivola, 2002.

GRACIA, Diego el al. *Historia del medicamento*. Barcelona: Doyma, 1984.

LAIN ENTRALGO, Pedro. *Historia universal de la medicina*. 7 vol. Barcelona: Salvat, 1972-1975.

LÓPEZ PIÑERO, José María. *La medicina en la historia*. Madrid: La Esfera de los Libros, 2002.

—. *La introducción de la ciencia moderna en España*. Barcelona: Ariel, 1969.

PARDO TOMÁS, José. *El tesoro natural de América: colonialismo y ciencia en el siglo XVI: Oviedo, Monardes, Hernández*. Madrid: Nivola, 2002.

PELLÓN GONZÁLEZ, Inés. *Lavoisier: un químico ilustrado*. Madrid: Nivola, 2002.

PUERTO SARMIENTO, Francisco Javier. *Ciencia de Cámara: Casimiro Gómez Ortega (1741-1818), el científico cortesano*. Madrid: C. S. I. C., 1992.

—. *El mito de Panacea: compendio de historia de la terapéutica y de la farmacia*. Madrid: Ediciones Doce Calles, 1996.

—. *Paracelso: el hombre en llamas*. Madrid: Nivola, 2002.

—. *La ilusión quebrada: botánica, sanidad y política científica en la España ilustrada*. Madrid: C. S. I. C., 1988.

Bloc 2. Legislació i deontologia farmacèutica

Aquest bloc pretén que l'alumnat que acabi l'assignatura sigui capaç de saber els principis directius i els detalls legislatius de la reglamentació comunitària sobre els medicaments, especialment el Reglament que va crear l'Agència Europea del Medicament (2309/93) i els codis comunitaris de 2001 sobre els medicaments d'ús humà i els medicaments d'ús veterinari. Entre les habilitats de l'estudiant, cal que conegui les

competències de la Comissió Europea, de l'Estat espanyol i de les comunitats autònomes, molt especialment la catalana, i que conegui la reglamentació estatal i comunitària sobre els medicaments, i l'autònoma sobre les oficines de farmàcia i els criteris de planificació en funció dels mòduls de població i distància.

Des del punt de vista deontològic, l'alumnat haurà de saber diferenciar entre bioètica i deontologia, conèixer els principis fonamentals de la bioètica (Informe Belmont), el Conveni europeu de bioètica (Oviedo), els aspectes bioètics dels assaigs clínics, de la publicitat i de la dispensació, i molt especialment el Codi d'ètica i deontologia de la professió farmacèutica, de l'any 2000.

Tema 16. Concepte, contingut i bibliografia. El principi de la intervenció administrativa. Influència de la jurisprudència. Jerarquia normativa. Deontologia i bioètica. Principis bàsics de la bioètica (Informe Belmont): autonomia, beneficència, no-maleficència, justícia.

Tema 17. Conveni europeu de bioètica per a la protecció dels drets humans i la dignitat de l'ésser humà en relació amb les aplicacions de la biologia i la medicina. Aspectes ètics dels assaigs clínics, de les malalties rares i els medicaments orfes. Codi deontològic de publicitat i promoció dels medicaments. El Codi d'ètica i deontologia de la professió farmacèutica.

Tema 18. Característiques fonamentals de l'ordenació jurídica del medicament i de la professió farmacèutica a l'Estat espanyol. Nivells de la legislació farmacèutica: comunitari, estatal i autonòmic. Competències. La Unió Europea (UE). Organització. Directives i reglaments. Transposició a les legislacions estatals dels estats membre. Harmonització legislativa.

Tema 19. Els antecedents dels codis comunitaris de 2001 sobre medicaments. Directives d'harmonització legislativa comunitària. Directives fonamentals sobre lliure circulació de medicaments: 65/65, 75/318, 75/319. Requisits exigibles per a l'autorització de medicaments. Directives per a l'homologació dels estudis de farmàcia: 85/432, 85/433, 85/434, 85/584. Directives aplicades a l'ordenació d'aspectes concrets de la regulació farmacèutica: medicaments immunològics, derivats de la sang, medicaments homeopàtics, radioisòtops, magatzems de distribució, dispensació, prospecte, publicitat.

Tema 20. Reglament 2309/93: l'Agència Europea d'Avaluació dels Medicaments i el registre centralitzat. Funcions de l'Agència Europea. Annexos A i B del Reglament. Registre estatal, comunitari i de reconeixement mutu. Harmonització mundial dels procediments de registre. Reglament 1768/92, per a la protecció complementària de la patent. Reglament 141/2000 de malalties rares i medicaments orfes.

Tema 21. Els codis comunitaris de 2001 sobre medicaments. El Codi comunitari 2001/83 sobre els medicaments d'ús humà i el Codi comunitari 2001/82 sobre els

medicaments d'ús veterinari. Recopilació i ordenació de les directives anteriors. Definicions de *medicament* i especialitat farmacèutica. Comitè d'Especialitats Farmacèutiques.

Tema 22. El Codi comunitari 2001/83 i l'autorització i comercialització dels medicaments. Tramitació i causes de denegació i suspensió. Persona qualificada responsable. Medicaments immunològics i derivats de la sang i del plasma humà. Radiofàrmacs.

Tema 23. El Codi comunitari 2001/83 i els medicaments homeopàtics. Definició. Registre simplificat. Etiquetatge i prospecte en el Codi 2001/83. Publicitat als professionals i al públic. Definició. Característiques i prohibicions. Criteris per exigir recepta mèdica. Receptes restringides. Distribució de medicaments i productes sanitaris. Definició. Obligacions de servei públic. Autorització i garanties. Annex del Codi 2001/83: normes i protocols analítics, tòxics, farmacològics i clínics.

Tema 24. Directiva 2001/20, d'assaigs clínics. Manual de l'investigador. Comitè Ètic. Funcions. Tràmits. Directiva 98/44: protecció jurídica de les invencions biotecnològiques. Invencions patentables i no patentables. Directiva 89/105: transparència de preus i causes de denegació. Harmonització internacional de les farmacopees. La Farmacopea Europea.

Tema 25. L'Agència Espanyola del Medicament. Funcions i recursos. Òrgans de direcció. Subdirecció General d'Inspecció i Control de Medicaments, Subdirecció General de Medicaments d'Ús Humà, Subdirecció General de Medicaments d'Ús Veterinari, Subdirecció General de Productes Sanitaris. Comitè d'Avaluació i Seguretat de Medicaments d'Ús Humà, Comitè d'Avaluació i Seguretat de Medicaments d'Ús Veterinari.

Tema 26. El Ministeri de Sanitat i Consum. La Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris. Subdireccions generals: Estudis i Anàlisis Econòmiques, Finançament i Ús Racional de Medicaments i Productes Sanitaris. Funcions de les subdireccions.

Tema 27. Legislació estatal: Constitució del 27 de febrer de 1978 i Llei general de sanitat 14/1986. Els poders públics com a garants del dret dels espanyols a la salut. La farmàcia a la Llei general de sanitat. Autorització prèvia dels productes farmacèutics. Formulari Nacional. Farmacovigilància. Publicitat. Les oficines de farmàcia en la Llei general de sanitat (LGS): consideració d'establiments sanitaris. Propietat i titularitat. La Llei de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut (2003).

Tema 28. La Llei del medicament 25/1990 i l'ús racional dels medicaments. Garanties exigibles als medicaments: seguretat, eficàcia i qualitat. Tipus de medicaments. Definicions. Medicaments, especialitats farmacèutiques, fórmules magistrals i productes sanitaris. Medicaments genèrics i bioequivalents.

Tema 29. Assaigs clínics. Garanties. Aspectes ètics. Comitès ètics d'investigació. Assurances. Promotor, monitor, investigador. Tipus d'assaigs clínics. Fases I, II, III i IV.

Tema 30. Autorització de les especialitats i inscripció en el registre o denegació. Autorització amb reserves. Prevenció d'accidents. Tramitació de l'autorització. Renovació, suspensió temporal, revocació definitiva. Procediment simplificat. Autorització d'associacions.

Tema 31. Registre: RD 767/93. Terminis de la resolució. Condicions de la dispensació. Fitxa tècnica. Regulació del reconeixement mutu d'autoritzacions. Annexos amb els protocols analítics, tòxics, farmacològics i clínics. Farmacovigilància. Definició i obligatorietat.

Tema 32. Ús racional dels medicaments i finançament públic selectiu. Criteris per al finançament públic. Criteris de copagament. Preus de referència. Substitució de medicaments bioequivalents. Medicaments genèrics. Definició. Autorització. L'especialitat farmacèutica d'investigació original de referència. Substitució de genèrics.

Tema 33. Reial Farmacopea Espanyola. Farmacopea Europea. Formulari Nacional. Requisits de les fórmules magistrals. RD 175/2001: normes de correcta elaboració i control de la qualitat de les fórmules magistrals i preparats oficials. Condicions generals mínimes. Autoinspeccions periòdiques. Locals, utilatge mínim, zona diferenciada de preparació, documentació, dispensació, etiquetatge.

Tema 34. Especialitats farmacèutiques de control mèdic especial, ús hospitalari i diagnòstic hospitalari. Especialitat farmacèutica genèrica. Medicaments homeopàtics. Medicaments a base de plantes medicinals. Especialitats farmacèutiques per a ús veterinari.

Tema 35. Informació i publicitat. Etiquetatge. Prospecte. Propaganda adreçada al públic. Prohibicions. Especialitats farmacèutiques publicitàries: preu lliure, exclusió del finançament públic, autorització de fer propaganda al públic. Publicitat adreçada als professionals sanitaris. Revistes, congressos, visita mèdica, mostres gratuïtes. Aspectes legals i deontològics de la publicitat farmacèutica.

Tema 36. Productes sanitaris: concepte i classificació. Fabricació, distribució, venda.

Tema 37. Productes cosmètics. Normativa comunitària i reglamentació estatal.

Tema 38. Indústria farmacèutica. RD 1564/92: laboratoris d'especialitats farmacèutiques. Autorització, requisits, instal·lacions, responsabilitats, persona qualificada, incompatibilitats.

Tema 39. Magatzems de distribució: RD 2259/1994. Autorització, instal·lacions, garantia tècnica, funcions del director tècnic farmacèutic. Consideració d'establiments sanitaris. Tinences mínimes. Cooperatives farmacèutiques. Capacitat exportadora.

Tema 40. Serveis de farmàcia hospitalària. Accés i especialització. Funcions. Dipòsits de medicaments.

Tema 41. Les oficines de farmàcia en la Llei del medicament. Criteris de planificació. Presència del farmacèutic, exigències mínimes materials i tècniques. Obligatorietat de la dispensació. Farmacèutics addicionals. Substitucions.

Tema 42. Llei 16/1997, de regulació dels serveis de les oficines de farmàcia. Articles bàsics. Criteris de planificació. Mòduls de població i distàncies. Funcions de les oficines de farmàcia. Transmissió. Presència i actuació professional. Horaris.

Tema 43. Normativa sobre recepta mèdica. Substitucions. Control de la dispensació a l'oficina de farmàcia. Prescripció, dispensació i control d'estupefaents i psicòtrops. Tractaments de deshabitació amb opiàcis.

Tema 44. Dispensació als beneficiaris de la Seguretat Social. Copagament i exclusions de grups terapèutics. Preus de referència i substitucions de medicaments. Medicaments d'aportació reduïda. Receptes de la Seguretat Social. Actuació professional del farmacèutic. Validació sanitària.

Tema 45. Les comunitats autònomes i l'ordenació farmacèutica. La Sentència del Tribunal Constitucional sobre la transmissió i cotitularitat de farmàcies a Extremadura i Castella-la Manxa (2003). L'ordenació farmacèutica a les diferents comunitats autònomes. La Llei foral d'atenció farmacèutica de Navarra, 12/2000, un model de flexibilització planificada.

Tema 46. La Llei d'ordenació farmacèutica de Catalunya 31/1991 i decrets de desenvolupament. Objectius. Contingut. Mòduls de població i distàncies segons el tipus d'àrea de salut: urbanes i de muntanya, rurals i semiurbanes. Àrees de composició mixta. Càlcul del nombre de habitants. Emplaçament de la nova farmàcia. Criteris i prioritats.

Tema 47. La Llei d'ordenació farmacèutica de Catalunya. Sol·licitud de nova oficina de farmàcia: iniciació i tràmit de l'expedient. Barem de mèrits. Amidament de distàncies.

Tema 48. La Llei d'ordenació farmacèutica de Catalunya: transmissió de farmàcies. Adquisició d'una farmàcia ja establerta. Mort del farmacèutic propietari: drets dels hereus respecte a la farmàcia. Farmacèutic regent.

Tema 49. Els trasllats de farmàcia segons l'ordenació farmacèutica catalana. Trasllat voluntari, provisional i forçós. Tancament temporal voluntari de farmàcies.

Tema 50. Requisits tècnics exigibles a les oficines de farmàcia a Catalunya: superfície mínima, zones, bibliografia i utilatge. Condicions dels locals. Rètols, creu de Malta, identificació dels titulars de la farmàcia.

Tema 51. Presència del farmacèutic en la farmàcia. Funcions de les farmàcies. Farmacèutics adjunts, regents i substituïts. Funcions. Horaris i torns de guàrdia de les farmàcies a Catalunya.

Tema 52. Farmàcies: tipus, sol·licitud, concessió i prioritats, funcionament, horari. Requisits dels locals. Productes dispensables.

Fonts d'informació del bloc 2

DÍOS VIEITEZ, M. Victoria. *Código de derecho farmacéutico*. 1a ed. Madrid: Civitas, 1991.

Farmacia. Madrid: Instituto Nacional de la Salud. Secretaría General, 1988. (Colección Compilación de Legislación Sanitaria).

GONZÁLEZ BUENO, Antonio. *Manual de legislación farmacéutica*. Madrid: Síntesis, 2004.

GONZÁLEZ PÉREZ, Jesús; GONZÁLEZ SALINAS, Esperanza. *La reforma de la ordenación farmacéutica: Decreto-Ley 11/1996 y legislación de las comunidades autónomas*. Madrid: Civitas, 1996.

GONZÁLEZ Salinas, Esperanza. *Oficinas de farmacia: jurisprudencia del Tribunal Supremo*. Madrid: Civitas, 1991.

SUÑÉ ARBUSSÁ, José M.; BEL PRIETO, Elvira. *Compendio de legislación en farmacia hospitalaria*. 2a ed. Madrid: Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria, 1994.

—. *Legislación farmacéutica española*. 11a ed. Barcelona: Facultat de Farmàcia. Universitat de Barcelona, 1997.

PROGRAMA DE LES CLASSES PRÀCTIQUES

L'alumnat, en aquestes pràctiques, es familiaritza amb la documentació en format electrònic i amb les pàgines web d'utilitat per consultar dades referents a la història de la farmàcia, la legislació farmacèutica i la deontologia i bioètica.

1. Pàgines web d'interès per a la història de la farmàcia. Utilització dels cercadors de text i imatges. Informació sobre autors, èpoques, escoles, museus i col·leccions.
2. Pàgines web d'interès deontològic i bioètic. Informació sobre organismes internacionals, administració sanitària, indústria, distribució, corporació, mitjans de comunicació i temes d'interès sanitari.
3. Pàgines web d'interès per a la consulta sobre legislació. Regulació internacional, legislació estatal i autonòmica. Normativa sobre el medicament industrial i sobre formulació magistral i dispensació a les oficines de farmàcia. Normativa autonòmica sobre ordenació farmacèutica.

6. FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

COWEN, David L. *Historia de la Farmacia*. Barcelona: Doyma, 1992. [Revisada i amb un capítol sobre la farmàcia espanyola, de Joan Esteva de Sagra].

DIOS VIEITEZ, M. Victoria. *Código de derecho farmacéutico*. 1a ed. Madrid: Civitas, 1991.

ESTEVA de SAGRERA, Joan. *Historia de la farmacia. Los medicamentos, la riqueza y el bienestar*. Barcelona: Masson 2005.

_____. *Historia de la farmacia*, Barcelona, Ars Médica, 2006.

_____. *El medicamento y la vida humana*, Barcelona, Ars XXI, Barcelona 2006.

Madrid: Instituto Nacional de la Salud. Secretaría General, 1988. (Colección Compilación de Legislación Sanitaria).

FOLCH JOU, Guillermo et al. *Historia general de la farmacia: el medicamento a través del tiempo*. Madrid: Sol, 1986.

GÓMEZ CAAMAÑO, José Luis. *Páginas de historia de la farmacia*. Esplugues de Llobregat: Sociedad Nestlé A. E. P. A., 1982.

GONZÁLEZ BUENO, Antonio. *Manual de legislación farmacéutica*. Madrid: Síntesis, 2004.

GONZÁLEZ SALINAS, Esperanza. *Oficinas de farmacia: jurisprudencia del Tribunal Supremo*. Madrid: Civitas, 1991.

GRACIA, Diego el al. *Historia del medicamento*. Barcelona: Doyma, 1984.

LAÍN ENTRALGO, Pedro. *Historia universal de la medicina*. 7 vol. Barcelona: Salvat, 1972-1975.

PUERTO SARMIENTO, Francisco Javier. *El mito de Panacea: compendio de historia de la terapéutica y de la farmacia*. Aranjuez: Ediciones Doce Calles, 1996.

—. *Paracelso: el hombre en llamas*. Madrid: Nivola, 2002.

SUNÉ ARBUSSÀ, José M.; BEL PRIETO, Elvira. *Compendio de legislación en farmacia hospitalaria*. 2a ed. Madrid: Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria, 1994.

Legislación farmacéutica española. 11a ed. Barcelona: Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, 1997.

WEBS D'INTERÈS

Història de la farmàcia

www.abocamuseum.it

www.concordiafarmaceutica.org

www.ub.es/museufar/museu.htm

www.ugr.es/genfarma/welcomeg.htm

www.historiadelamedicina.org

Legislació i deontologia farmacèutiques

portalfarma.com

www.ub.es/fildt/bioetica.htm

www.msc.es/farmacia/home.htm

www.aranzadi.es

www.gencat.es/diari/eindex.htm

www.boe.es

<http://europa.eu.int/abc/doc/off/bull/es/welcome.htm>

7. COORDINACIÓ I PROFESSORAT

Coordinador: Dr. Joan Esteva de Sagrera

Coordinadora de les pràctiques: Dra. Pilar Martín Barea

PROFESSORAT

Grup	Professorat	Idioma
M1	Dr. Joan Esteva de Sagrera	Castellà
M2	Dra. Anna Maria Carmona	Català